

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-09-08
meddelad i
Östersund

Mål nr P 3253-13

Sid 1 (7)

KLAGANDE

1. Ulf Brodin
Solviksvägen 24
805 95 Gävle
2. Britt-Louise Östling
Djuphamnsvägen 1
805 95 Gävle
3. Monica Monserratt
Djuphamnsvägen 7
805 95 Gävle
4. Norrlandets Byalag
c/o Gustaf Sjöberg
Engesviksvägen 34
805 95 Gävle
5. Margareta Steiner
Solviksvägen 24
805 95 Gävle
6. Sven-Erik Östling
Djuphamnsvägen 1
805 95 Gävle
7. Gävle Fiskareförening
c/o Lars Berglund
Gråbergsvägen 34
805 95 Gävle

MOTPART

Gävle kommun
801 84 Gävle

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Gävleborgs beslut 2013-11-13 i ärende nr 403-5715-13, se **bilaga 1**

SAKEN

Detaljplan för del av fastighet, Norrlandet 3:1, Engesberg, i Gävle kommun

DOMSLUT

1. Med ändring av Länsstyrelsen Gävleborgs beslut den 13 november 2013 upphäver mark- och miljödomstolen den av Byggnads- och miljönämnden i Gävle kommun den 12 juni 2012, § 144, antagna detaljplanen för fastigheten Norrlandet 3:1 m.fl., Engesberg.
2. Mark- och miljödomstolen avskriver målet såvitt avser överklagandena från Gävle Fiskareförening och Norrlandets Byalag.

Dok.Id 203693

Postadress
Box 708
831 28 Östersund

Besöksadress
Storgatan 6

Telefon
063-15 06 00
E-post: mmd.ostersund@dom.se
www.ostersundstingsratt.domstol.se

Telefax
063-15 06 88

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Gävle kommun antog den 26 mars 2012 en fördjupad översiktsplan för Norrlandet i Gävle. Sedan beslutet överklagats avslag förvaltningsrätten i Falun överklagandena. Beslutet om att anta den fördjupade översiktsplanen vann därefter laga kraft den 18 oktober 2013 efter det att kammarrätten i Sundsvall beslutat att inte meddela prövningstillstånd.

Byggnads- och miljönämnden i Gävle kommun (fortsättningsvis nämnden) beslutade den 12 juni 2012 att anta detaljplan för fastigheten Norrlandet 3:1 m.fl., i Engesberg. Denna detaljplan syftar bl. a. till att möjliggöra uppförandet av ett seniorboende i anslutning till den gamla gården i Engesberg. I planarbetet ingår också området söder om Engesbergs gård som pekas ut som lämplig plats för Villa Sjötorp. Detaljplanen ska generellt hantera en framtida god hantering av platsens kulturvärden genom skydds- och varsamhetsbestämmelser för Engesbergs gård med omkringliggande park. Även för den tillkommande bebyggelsen finns hänsyns- och varsamhetsbestämmelser.

Nämndens beslut överklagades av Margareta Steiner och Ulf Brodin, Engesbergs vänner och campingråd, Sven-Erik och Britt-Louise Östling, Monica Monserratt, Per Schönning, Norrlandets byalag och Gävle Fiskareförening.

Länsstyrelsen i Gävleborg (länsstyrelsen) avvisade överklagandena från Gävle Fiskareförening och Norrlandets byalag samt avslag överklagandena i övrigt.

YRKANDEN M.M.

Margareta Steiner och **Ulf Brodin** har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva den av kommunen antagna detaljplanen. Som grund för sin talan har Margareta Steiner och Ulf Brodin utöver vad som anförts i underinstanserna anfört bl.a. följande. Nämnden var inte behörig att anta detaljplanen. Såväl kulturmiljön som naturmiljön blir lidande i sådan grad av den planerade exploateringen att det inte är godtagbar. Detaljplanen innebär att ett område av riksintresse för kulturmiljövården kan tas i anspråk för byggnation på ett inte

godtagbart sätt. Landskapsbilden kommer genom den omfattande byggnationen som medges i planen att förändras på ett sätt som inte är godtagbart. Planprocessen har varit undermålig och de kraftiga protesterna mot tanken på en exploatering av fritidsområdet har inte beaktats eller ens redovisats korrekt. Planen strider emot miljöbalkens bestämmelser om strandskydd.

Britt-Louise Östling och Sven-Erik Östling har överklagat länsstyrelsens beslut och har såvitt kan förstås yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva den av nämnden antagna detaljplanen. Som grund för talan har Britt-Louise Östling och Sven-Erik Östling utöver vad som anförts i underinstanserna anført i huvudsak följande. Att sälja Engesbergs herrgård för att i framtiden bygga permanenta bostäder för privatpersoner är inte lämpligt. Herrgården ligger i direkt anslutning till tältplatserna. Den har alltid varit en samlingspunkt för camparna och dagbesökande turister. Herrgården har också hållit en service mot alla besökare med en affär, liten restaurang, diverse utställningar, loppisar m.m. Sommartid finns utomhusteater där alla föreställningar har varit populära och utsålda. Väldigt få personer har av Gävle kommun ansetts som sakägare i frågan om Engesbergs detaljplan, En kungörelse i tidningen vore på sin plats då "kretsen av berörda" är mycket svår att definiera när det gäller camping, Engesbergs camping är en av de äldsta campingarna i Sverige och är värd att bevara.

Monica Monserratt har överklagat länsstyrelsens beslut och utöver vad hon anført i underinstanserna anført i huvudsak följande. Hon instämmer med övriga insända skrivelser. Det vore förödande för turismen och även för alla Gävlebor om denna natursköna camping skulle få stryka på foten för att några få privata intressen skulle tillgodoses. Campingen behöver detta område med stigar och annat för rekreation. Att blanda, privatägda tomter med permanentboende i så nära anslutning till campingen är två vitt skilda särintressen som inte går att förena.

Norrlandets byalag har överklagat länsstyrelsens beslut och har yrkat i första hand att ärendet återförvisas till länsstyrelsen för ny prövning av om byalaget har rätt att överklaga länsstyrelsens beslut och i andra hand att nämndens beslut att anta planen

upphävs. Som grund sitt överklagande har byalaget anfört – utöver vad som anförts i underinstanserna – bl.a. följande. Länsstyrelsen har inte i sak prövat huruvida byalaget är en sådan förening som har rätt att överklaga kommunens beslut enligt 16 kap. PBL. Nämnden var inte behörig att besluta om planen.

Gävle Fiskareförening har överklagat länsstyrelsens beslut och har yrkat i första hand yrkat att ärendet återförvisas till länsstyrelsen för ny prövning av om föreningen har rätt att överklaga länsstyrelsens beslut och av ärendet i sak, och i andra hand att bygg- och miljönämndens beslut att anta planen upphävs. Föreningen har anfört samma grunder för yrkandena som Norrlandets byalag.

Gävle kommun har, såsom det får förstås, bestritt ändring av länsstyrelsens beslut under anförande av i huvudsak följande. De frågor som berör detaljplanen anser kommunen att de bemötts i samråds- och granskningsskedet. För övrigt konstaterar kommunen att flera sakfrågor och ställningstaganden som omnämns i klago-skrifterna är avgjorda i översiktsplanen för Norrlandet. Översiktsplanen gäller för det berörda området och den antagna detaljplanen följer dess intentioner.

I målet är upplyst att det av Reglemente för Byggnads- och miljönämnden i Gävle kommun, vilket kommunfullmäktige beslutat om den 12 december 2011, framgår bl.a. under rubriken ”Delegation från fullmäktige”, § 5, att nämnden ska besluta, såvitt nu är av intresse, i bl.a. följande ärenden

1. *”antagande, ändring eller upphävande av detaljplan och områdesbestämmelse enligt 5 kap. plan- och bygglagen (2010:900), som inte är av principiell beskaffenhet, av större vikt eller har stöd i översiktlig planering, om inte kommunstyrelsen i yttrande under utställning eller, vid enkelt planförfarande, efter samrådsförfarandet, anmält erinran, ...”*

DOMSKÄL

Tillämpliga lagregler framgår av länsstyrelsens beslut. Mark- och miljödomstolen erinrar härvid om att ett överklagande om att anta en detaljplan prövas endast till

den del det gäller frågor om huruvida beslutet strider mot någon rättsregel på sätt klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna, jfr 13 kap. 17 § PBL.

De huvudsakliga frågor som mark- och miljödomstolen har att pröva avser dels bygg- och miljönämndens behörighet att anta detaljplanen, dels om förfarandefel föreligger och dels klagorätten för byalaget samt fiskarföreningen.

Bygg- och miljönämndens behörighet att anta detaljplanen

Av länsstyrelsens beslut framgår att den översiktsplan som antogs den 26 mars 2012 (i Planbeskrivningen för den aktuella detaljplanen och i länsstyrelsens beslut anges som antagandedag felaktigt den 7 mars 2012) inte var gällande vid tiden för nämndens beslut den 12 juni 2013. Såsom anförts ovan vann beslutet om att anta den fördjupade översiktsplanen laga kraft först den 18 oktober 2013. Frågan om vilken betydelse översiktsplanens bristande laga kraft vid tiden för nämndens beslut ska tillmätas, är kopplad till reglerna om vilket kommunalt organ som äger rätt att besluta om antagande av detaljplan, och därmed till frågan om beslutet tillkommit i behörig ordning eller om det strider mot någon rättsregel.

Av 5 kap. 27 § PBL framgår att detaljplan antas av kommunfullmäktige som huvudregel, men att fullmäktige får uppdra åt kommunstyrelsen eller byggnadsnämnden att anta planer som inte är av stor vikt eller av principiell betydelse. Kommunfullmäktige i Gävle kommun har på sätt som framgår av reglementet för nämnden delegerat till nämnden att besluta om bl.a. antagande av detaljplan enligt nyss angivna förutsättningar (låt vara med något annorlunda lydelse) eller enligt, såvitt nu är av intresse, ytterligare en förutsättning, nämligen att det *”har stöd i översiktlig planering, om inte kommunstyrelsen i yttrande under utställning ... anmält erinran”*.

Mark- och miljödomstolen tolkar delegationens omfattning som att nämndens behörighet i ovan angivet hänseende är något mer inskränkt än vad som följer av själva lagtexten, trots bindeordet *”eller”*. En utvidgning av behörigheten kan på grund av lagtextens tvingande karaktär inte komma ifråga.

Av allmänna legalitetsregler får anses följa att alla formella förutsättningar för tillämpning av en delegationsregel måste föreligga vid den tidpunkt då beslut tas med stöd av en sådan regel. Det är således inte möjligt att i efterhand lämna delegationsrätt till en nämnd avseende ett beslut som den meddelat utan stöd av en giltig delegation. Härav följer också att om det senare inträffar en omständighet som skulle ha kunnat medföra behörighet, men som alltså inte förelåg vid tidpunkten för beslutet, inte heller kan konstituera behörighet i efterhand.

Vid bedömning av nämndens behörighet att anta den nu överklagade detaljplanen gäller, såvitt avser tillämpningen av den del av delegationsregeln som hänvisar till kommunens översiktliga planering, att nämndens beslut den 12 juni 2012 ska jämföras med den tidigare gällande översiktsplanen från 1993 och inte med den fördjupade översiktsplan som vann laga kraft i oktober 2013. Den tidigare gällande översiktsplanen beskriver det aktuella området som område för friluftssändamål samt naturvård och kulturmiljövård. Den nu beslutade detaljplanen syftar till bl.a. möjliggörande av uppförande av boende. Det uppenbart att denna detaljplan saknar stöd i den vid beslutstillfället gällande översiktsplanen. Nämnden har därmed beslutat om antagande av en detaljplan som den saknat behörighet att besluta om. Detaljplanen borde under dessa förutsättningar då ha prövats av kommunfullmäktige eller annat behörigt organ.

Mark- och miljödomstolen finner sammanfattningsvis att nämndens beslut att anta detaljplanen för Norrlandet 3:1 Engesberg inte tillkommit i behörig ordning. Det ska därför upphävas.

Frågan om planförfarandefel m.m.

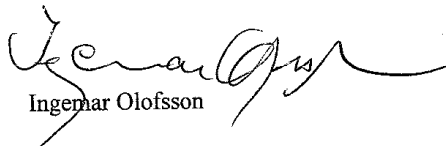
Vid ovan redovisad bedömning saknas anledning att pröva övriga av klaganden anförda omständigheter.

Mark- och miljödomstolen anser slutligen att det inte heller föreligger skäl att pröva klagorätten för byalaget samt fiskarföreningen på nyss redovisade grunder.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 29 september 2014. Prövningstillstånd krävs.

På mark- och miljödomstolen vägnar

Ingemar Olofsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Ingemar Olofsson, ordförande, och tekniska rådet Börje Nordström. Föredragande har varit beredningsjuristen Therese Fällgren.